

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 6. Utrùm revelatio & veracitas divina, ut sint objectum formale fidei
divinæ, debeant saltem esse evidenter credibiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

sati sunt, potuerunt & debuerunt credere fide divina mysterium incarnationis, etiam post Christi in cœlos assumptionem; & tamen circa huius mysterii revelationem habuerunt evidentiam simplicem saltem magnam moralem: talem enim evidentiam non potuerunt non habere, qui Christum in omnibus, ut hominem Deum decebat, se gerentem tandiu experti fuerant, qui eum tot & tanta miracula patrantem, morbos innumeros sanantem, calcantem maria, tempestates sedantem, expellentem demones, mortuos suscitantem, redivivum è mortuis, in cœlos ascendentem suis oculis viderant; adde quod ipsum sola nominis illius invocatione morbos quoslibet sanabant, suscitabant mortuos, aliaque plurima prodigia operabantur. Hanc evidentiam expressit Joannes Apostolus epistol. 1. cap. 1. his verbis: *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contræxerunt, de verbo vita. Et vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annunciamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem & apparuit nobis, &c.*

3. Evidens fuit evidentia magna morali Apostolo Paulo, quod raptus fuerit usque ad tertium cœlum; B. Virgini, quod non naturali, sed miraculosa Dei opera conceperit; Lazaro, quod mortuus, & à mortuis revocatus fuerit. Ergo fuerunt illis evidentes evidentia magna morali revelationes divinæ, quæ prodigiis illis confirmabantur. Atqui nihilominus poterant & debebant credere fide divina revelationes illas, & propter revelationes illas, veritates revelatas. Ergo, &c.

Ratio à priori est, quia quandiu revelatio & veritas divina sunt in se inevidentes, nec sunt evidentes, nisi in alio, tandiu secundum se obscure tantum ostendunt veritatem rei revelatæ. Ergo tandiu secundum se apæ sunt, mediante imperio voluntatis, movere intellectum ad assensum obscurum veritatis revelatæ super omnia firmum. Et verò quidni sub simplici evidentia illa magna morali, quam supponuntur habere revelatio & veritas divina per motiva credibilitatis, quidni, inquam, possit homo vel Angelus, ex generali, plena & absoluta voluntate se submittere auctoritati divinæ, assentiri assensu appetitativè summo veritati revelatæ præcisè propter revelationem & veritatem divinam; ita ut motivum intrinsecum & adequatum assensus sint revelatio & veritas per se creditæ, quamvis per se non magis apparentes esse, quam non esse, & ita per se & secundum se omnino obscure: Ergo, &c.

Dices 1. Exempla ad probationem assertionis allata, non sunt ad rem: nam esto v. gr. quod Apostoli evidenter cognoverint evidentiam magna morali revelationem mysterii incarnationis: at non cognoverunt veritatem divinam nisi obscure, seu non cognoverunt veritatem divinam evidenter evidentia simplici, sed solum evidentia credibilitatis. Unde mirum non est quod credere potuerint fide divina mysterium incarnationis propter revelationem divinam, cujus necessariam connexionem cum veritate mysterii revelati non nisi obscure cognoscebant.

Resp. Apostolos, hoc ipso quod habuerunt evidentiam simplicem magnam moralem revelationis, habuisse etiam veritatis divinæ. Nam hoc ipso, quod illis simpliciter evidens fuit evidentia magna morali Deum esse locutum, simpliciter quoque evidens illis fuit evidentia magna morali, primam veritatem locutam esse: cum ratio primæ veritatis reluceat in idea Dei.

Præterea, cum motiva credibilitatis sint opera miraculosa & supernaturalia; per se tendunt ad ostendendam revelationem divinam, ut testificationem entis supremi, & totius naturæ dominantis, & consequenter ut testificationem entis, summam in testificando auctoritatem habentis. Unde si habent evidentiam familiarem, cum simplici evidentia manifestant revelationem divinam, ut testificationem entis habentis summam in testificando auctoritatem, pro-

indeque evidenter ostendunt non solum revelationem, sed etiam veritatem divinam.

Dices 2. Revelatio & veritas divina simpliciter evidentes per motiva credibilitatis evidentia magna morali, determinarent ad assensum evidentem & necessarium veritatis revelatæ. *Resp.* Si determinarent, at saltem non determinarent, nisi ad assensum proportionatum evidentie motivorum, & consequenter non determinarent, nisi ad assensum inferiorem assensu appetitativè summo; & ita adhuc relinqueretur locus assensui obscuro, sed appetitativè summo, quo intellectus ex imperio voluntatis adherere posset veritati revelatæ præcisè propter revelationem & veritatem divinam.

RESPONSIO IV.

A fortiori revelatio & veritas divina inevidentes in se, & solum evidenter credibiles per motiva credibilitatis, possunt esse objectum formale fidei divinæ.

Prob. Simplex enim evidentia major est evidentia credibilitatis; nam evidentia simplex evidenter ostendit existentiam rei: evidentia verò credibilitatis solum ostendit evidenter existentiam rei esse dignam fide firma, seu solum ostendit evidenter non posse nisi imprudenter & temerè negari existentiam rei. Ergo si revelatio & veritas divina inevidentes in se, possunt esse objectum formale fidei divinæ, etiam si habeant evidentiam simplicem à motivis credibilitatis, à fortiori possunt, si à motivis illis habeant tantum evidentiam credibilitatis.

ARTICULUS VI.

Utrum revelatio & veritas divina, ut sint objectum formale fidei divinæ, debeant saltem esse evidenter credibiles.

Nota 1. Credibile dicitur hic, quod est dignum fide firma, sive id, quod non potest nisi imprudenter & temerè negari, aut in dubium revocari. Unde evidenter credibile dicitur hic quod evidenter apparet dignum fide firma, sive id quod evidenter apparet, non posse nisi imprudenter & temerè negari, vel in dubium revocari. Sensus igitur questionis est, utrum ad hoc, ut revelatio & veritas divina sint objectum formale fidei divinæ, requiratur ut saltem evidenter appareat per motiva credibilitatis, illas non posse nisi imprudenter negari, vel in dubium revocari.

Nota 2. Objectum formale non movet, nisi cognitum: objectum enim formale dicitur id, quod cognitum, & quæ cognitum movet nos ad assentiendum vel dissentendum. Unde ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati, debet esse saltem prius natura cognitum, quam cognoscatur illa veritas; & ita ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati assensu firmo, debet esse saltem prius natura cognitum actu firmo; proindeque ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati assensu appetitativè firmissimo, debet esse saltem prius natura cognitum actu appetitativè firmissimo.

Nota 3. Fides divina est essentialiter actus certus, & consequenter est essentialiter actus prudens: nam certitudo actus duo dicit, nempe prudentiam & firmitatem, & firmitas sine prudentia non est certitudo, sed pertinacia. Unde nihil potest credi fide divina, nisi prudenter credi possit, & ita quoties homo credit aliquid fide divina, credit prudenter; & quoties credit imprudenter, toties credit alio actu, quæ fidei divinæ. Præterea, cum fides divina sit essentialiter actus prudens & firmus, non quavis firmitate, sed firmitate appetitativè summa, nam fides divina est actus prudens & firmus firmitate proportionata auctoritati Dei loquentis, quæ summa est; nihil potest credi fide divina, nisi possit prudenter credi

credi firmitate appetitativè summa propter summam auctoritatem Dei loquentis, quæ est motivum intrinsecum & adæquatum fidei divinæ.

R E S P O N S I O.

Ut revelatio & veracitas divina sint objectum formale fidei divinæ, requiritur saltem, & sufficit, quod sint evidenter credibiles per motiva credibilitatis.

Prob. 1. pars. Nempe quod requiratur saltem, &c. Ut revelatio & veracitas divina sint objectum formale fidei divinæ, debent credi fide divina. Atqui non possunt credi fide divina, nisi saltem per motiva credibilitatis appareant credibiles. Ergo, &c.

Prob. min. Ut revelatio & veracitas divina possint credi fide divina, debent posse credi prudenter cum firmitate appetitativè summa propter se. Atqui non possunt prudenter credi cum firmitate appetitativè summa propter se, nisi saltem per motiva credibilitatis appareant credibiles. Ergo, &c. *Prob. min.* Revelationem & veracitatem divinam apparere credibiles per motiva credibilitatis nihil aliud est, quam ex motivis credibilitatis clarè intelligi illarum existentiam non posse nisi imprudenter & temerè negari, vel in dubium revocari. Atqui revelatio & veracitas divina non possunt prudenter credi cum firmitate appetitativè summa propter se, nisi prius saltem ex motivis credibilitatis clarè intelligatur illarum existentiam non posse nisi imprudenter & temerè negari vel in dubium revocari. Ergo, &c.

Hinc meritò ab Innocentio XI. damnata est hæc propositio: *Assensus fidei supernaturalis & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis, imò cum formidine, qua quis formidet ne non sit locutus Deus.* Hinc S. Thomas qu. 1. art. 4. ad 2. docet ea quæ subsunt fidei, ab illo qui credit, esse vilia sub communi ratione credibiles. Et hanc rationem subdit: *Non enim crederet, nisi videret ea esse credenda, vel propter evidentiam signorum, vel propter aliquid huiusmodi.*

Prob. 2. pars. Nempe quod sufficiat, &c. Nam ut revelatio & veracitas divina possint esse objectum formale fidei divinæ, sufficit quod possint credi fide divina. Atqui hoc ipso possunt credi fide divina, quod per motiva credibilitatis apparent credibiles. Ergo, &c. *Prob. min.* Hoc ipso possunt credi fide divina, quod possunt prudenter credi cum firmitate appetitativè summa propter se. Atqui ut possint prudenter credi cum firmitate appetitativè summa propter se, sufficit quod per motiva credibilitatis appareant credibiles. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam hoc ipso, quod ex motivis credibilitatis clarè intelligitur non posse prudenter negari, vel in dubium revocari existentiam revelationis & veracitatis divinæ, reverentia Deo loquenti debita postulat, ut homo plene & absolute se subijciat summæ illius auctoritati, credendo cum firmitate appetitativè maxima existentiam revelationis & veracitatis ejus; proindeque tunc potest prudenter homo velle ex pleno & absoluto affectu se subijcendi summæ auctoritati Dei loquentis, credere cum firmitate appetitativè maxima revelationem & veracitatem divinam.

Obj. 1. Evidentia credibilitatis, quam haberent revelatio & veracitas divina per motiva credibilitatis, necessitaret intellectum. Ergo nullum relinqueret locum fidei divinæ. R. dist. ant. Necessitaret intellectum ad judicandum non posse nisi imprudenter & temerè negari, vel in dubium revocari existentiam revelationis & veracitatis divinæ. C. ant. Necessitaret intellectum ad credendam cum firmitate appetitativè summa revelationem & veracitatem divinam. N. ant. & conseq. Itaque evidens credibilitas revelationis & veracitatis divinæ, quantacumque esse supponatur, imò ut constat ex dictis Articulo superiore, simplex evidentia, etiam magna moralis existentie revelationis & veracitatis divinæ, non impedit actum fidei, sed è contra utraque ad illum præparat & accingit intellectum, qui supposita evidenti credibilitate, vel evidentia simplici existentie revelationis & veracitatis

Simonnet Theol. Tom. II.

divinæ, potest prudenter à voluntate ex pio affectu credendi Deo loquenti, determinari ad credendum cum firmitate appetitativè maxima revelationem & veracitatem divinam propter se, & veritatem revelationem & veracitatem divinam, quod est fide divina credere.

Obj. 2. Si revelatio & veracitas divina, ut sint objectum formale fidei divinæ, debent saltem habere evidentiam credibilitatis, evidentia illa credibilitatis cadit sub actum fidei. Falsum conf. Ergo, &c. R. neg. seq. maj. Nam evidentia credibilitatis, quam revelatio & veracitas divina debent habere, ut sint objectum formale fidei, cadit solum sub actum evidentem & necessarium, quo intellectus judicat existentiam revelationis & veracitatis divinæ dignam esse assensu firmo; vel, si vis, quo judicat non posse prudenter dubitari de existentia revelationis & veracitatis divinæ; quo actu præsupposito, potest intellectus ex imperio voluntatis assensui existentie revelationis & veracitatis divinæ assensu appetitativè certissimo: modò tamen (quod semper subintellectum esse volumus) non desint necessaria, tum ex parte intellectus, tum ex parte voluntatis, gratiæ auxilia.

Obj. 3. Si revelatio & veracitas divina, ut sint objectum formale fidei divinæ, debent esse saltem evidenter credibiles, rustici v. gr. & pueri non possunt habere fidem divinam. Absurdum conseq. Ergo, &c. *Resp.* A nobis ad assensum fidei divinæ non requiri respectu omnium in revelatione & veracitate divina, evidentiam credibilitatis absolutam & perfectam, hoc est, eam quæ ad excludendam omnem prudentem dubitationem sufficiat respectu omnium, etiam eorum qui docti & ingeniosi sunt, possuntque cum ordinariis gratiæ auxiliis bene ponderare & penetrare motiva, quibus suadentur revelationes divinæ. Alioquin soli docti & ingeniosi possent habere fidem divinam, quod est absurdum.

Solum itaque ad fidem divinam & objectum ejus formale requirimus in revelatione & veracitate divina evidentiam credibilitatis vel absolutam & perfectam, vel saltem imperfectam & relativam, hoc est, evidentiam credibilitatis uniuscujusque capiti proportionatam, qualis potest esse respectu rustici ab auctoritate parochi, & respectu pueri ab auctoritate parentis: nam auctoritas parochi respectu rustici, (idem dic de auctoritate parentis respectu pueri) potest esse tanti ponderis, ut pariat illi moralem evidentiam & certitudinem de existentia revelationis & veracitatis divinæ; moralem, inquam, evidentiam & certitudinem, non absolutam & perfectam, sed imperfectam & relativam, capiti quique rustici proportionatam, sufficientem tamen, respectu rustici, ad assensum fidei divinæ; quia respectu illius sufficit ad judicium præcticum de credibilitate revelationis & veracitatis divinæ, sive ad actum, quo rusticus evidenter judicet voluntatem posse hic & nunc prudenter imperare intellectui ut assentiatur revelationi & veracitati divinæ, & propter ipsas objecto revelato, assensu appetitativè firmissimo.

Hinc distingui debent duplicis generis motiva credibilitatis. Primi generis sunt motiva credibilitatis absolutæ & perfectæ, quæ absolute & respectu omnium sufficiunt ad fidem: talia sunt opera miraculosa facta à Deo in confirmationem doctrinæ Christianæ. Secundi generis sunt motiva credibilitatis imperfectæ & relativæ, quæ respectu aliquorum tantum ad fidem sufficiunt: talis est auctoritas parentis respectu pueri, auctoritas parochi respectu rustici, &c. Sola tamen motiva primi generis solent intelligi, cum nominantur motiva credibilitatis.

Dices 1. Gratis asseritur evidentia illa credibilitatis imperfectæ & relativæ sufficere respectu rudiorum, ad hoc ut revelatio & veracitas divina movere possint ad assensum fidei divinæ. Ergo vel nulla requiritur ad fidem divinam in revelatione & veracitate divina evidentia credibilitatis; vel si requiritur aliqua, necessaria est etiam respectu omnium evidentia credibilitatis absoluta & perfecta.

K 4

Resp.

Resp. neg. ant. Nam ver. gr. cum parochus inter concionandum ē pulpito dicit Deum revelasse mysterium incarnationis, rusticus qui audit, & doctum ac probum existimat parochum, præcisè propter ejus auctoritatem, evidenter judicat evidentiam morali, imperfecta quidem, sed sibi proportionata, existentiam revelationis, non nisi imprudenter in dubium revocari posse; sicque præcisè propter auctoritatem parochi habet certitudinem moralem imperfectam quidem, sed sibi proportionatam, de existentia revelationis; qua certitudine præsupposita, sine alia evidentia credibilitatis possunt esse omnia proximè requisita ad assensum fidei divinæ in rustico illo.

At inquit. Cum sola illa evidentia credibilitatis imperfecta & relativa, non potest esse iudicium practicum ad actum fidei divinæ proximè requisitum. *Resp. neg.* Nam rusticus cum sola evidentia credibilitatis relativa, habet actum, quo evidenter evidentia sibi proportionata judicat non posse nisi imprudenter dubitari de existentia revelationis, & consequenter habet certitudinem moralem sibi proportionatam de existentia revelationis; quam certitudinem, superveniente nova interioris gratiæ illustratione, naturali quadam necessitate ex ordinatione divinæ sequitur iudicium practicum ad fidem proximè requisitum, actus scilicet, quo rusticus evidenter judicat voluntatem posse prudenter imperare intellectui, ut revelationi & rei revelatæ propter revelationem assentiat assensu appetitativè firmissimo.

Dices 2. Rusticus cum evidentia credibilitatis imperfecta & relativa, non potest habere summam certitudinem de existentia revelationis, qualis tamen requiritur ad actum fidei divinæ: nam ad fidem divinam requiritur, ut credens assentiat rei revelatæ propter revelationem assensu super omnia firmo; quod facere non potest, nisi habeat summam certitudinem de existentia revelationis. *Resp.* Rusticum cum evidentia credibilitatis imperfecta & relativa, habere certitudinem summam de existentia revelationis. Pro quo

Nota. Rusticus habens evidentiam credibilitatis imperfectam & relativam de existentia revelationis, & ex instinctu Spiritus Sancti credens rem revelatam propter revelationem evidentia illa credibilitatis imperfecta & relativa sibi evidentem, habet duplicem certitudinem de existentia revelationis; unam ab actu, quo judicat non posse nisi imprudenter dubitari de existentia revelationis; & alteram, quam habet ab actu, quo ex pia motione voluntatis credit rem revelatam, propter revelationem. Prima est tantum certitudo moralis, & quidem imperfecta, sed capui rustici proportionata. Secunda est certitudo divina & summa, quia rusticus eodem actu, quo assentitur mysterio revelato propter revelationem, assentitur etiam prius saltem ratione existentie ipsius revelationis assensu appetitativè certissimo, voluntate efficaciter applicante intellectum ad talem assensum.

Prima certitudo fundatur in evidentia credibilitatis imperfecta & relativa, quam habet rusticus de existentia revelationis per auctoritatem parochi; unde est solum certitudo imperfecta & relativa. Secunda certitudo præsupponit quidem evidentiam credibilitatis imperfectam & relativam, & certitudinem moralem in ea fundatam, ideòque ei commensuratam, ac proinde non nisi imperfectam & relativam: at in neutra fundatur, sed fundatur in ipsa revelatione, quæ hoc ipso, quod est evidens rustico evidentia capui ejus proportionata, potest à rustico credi assensu super omnia certo; quia tunc voluntas potest prudenter imperare intellectui ut credat revelationem assensu super omnia firmo.

Hæc igitur secunda certitudo ad hoc requisita, ut fide divina credatur mysterium revelatum, & divina est, quia fundatur in excellentia divinæ revelationis, & summa est, quia voluntas à Spiritu S. specialiter excitata & corroborata, efficaciter applicat intel-

ctum divinæ gratiæ adjurum, ad assentiendum existentie revelationis assensu super omnia certo.

Dices 3. Si vera revelatio potest fieri evidenter credibilis rustico per auctoritatem parochi, poterit per eandem auctoritatem fieri illi evidenter credibilis falsa revelatio, Absurdum conf. nam evidentia credibilitatis non potest cadere in falsum, Ergo, &c. *R. neg. min.* *Ad prob. Resp. dist.* Evidentia credibilitatis absoluta & perfecta, quæ sufficit respectu omnium, etiam doctorum, & qualem habent mysteria religionis nostræ à motivis, de quibus infra, non potest cadere in falsum, C. Evidentia credibilitatis imperfecta, & relativa, & qualis sufficit respectu rudiorum tantum, non potest cadere in falsum, Neg. & in hoc non est ullum inconveniens.

At inquit. Si falsa revelatio potest fieri evidenter credibilis rustico, poterit rusticus credere fide divina falsam revelationem. *Resp. neg.* Nam actus fidei divinæ habet essentialiter veram revelationem pro objecto formali.

At inquit. Saltem poterit credere falsam revelationem assensu super omnia firmo, & quidem propter auctoritatem divinam. *Resp. neg.* Nam non habebit adiutorium gratiæ sine quo voluntas non potest imperare ob reverentiam auctoritatis divinæ, assensum super omnia firmum.

At inquit. Actus, quo assentitur falsæ revelationi, erit ab habitu infuso fidei divinæ. *Resp. neg.* Quia habitus fidei infusus (idem dic de omnibus aliis virtutibus infusis) nunquam agit, nisi ex prævia motione speciali Spiritus Sancti. At Spiritus S. non potest specialiter movere ad actum falsum, si cur nec potest specialiter movere ad actum sive formaliter sive etiam materialiter tantum malum.

Dices 4. Si vera revelatio sit evidenter credibilis rustico per auctoritatem parochi, poterit e contra fieri illi incredibilis, & revelatio falsa opposita fieri illi credibilis per auctoritatem apud illum notabiliter præponderantem, puta per auctoritatem episcopi affirmantis parochum errare, & contrarium à Deo revelatum esse. Absurdum conf. alioqui poterit rusticus actum fidei divinæ prius elicitem propter veram revelationem credibiliter propositam per auctoritatem parochi, poterit, inquam, prudenter, imò & meritorie retractare. Ergo, &c.

Resp. neg. min. *Ad prob. Resp.* Quod rusticus in casu proposito actum fidei divinæ prius elicitem poterit prudenter prudentia erronea, & consequenter inculpate revocare: at nego quod poterit meritorie: nam actus quo revocabit, erit materialiter malus: actus autem etiam materialiter tantum malus, non potest esse meritorius. Et verò omnis actus meritorius elicitor ex speciali instinctu Spiritus Sancti: at actus materialiter malus non potest esse ex speciali instinctu Spiritus Sancti. Ergo, &c.

At inquit. Actus fidei divinæ semel conceptus, nunquam potest prudenter revocari. *Resp. dist.* Nunquam potest prudenter revocari, si fuerit conceptus ex revelatione evidenter credibili evidentia absoluta & perfecta, C. quod pertinet illud Apostoli ad Gal. cap. 1. *Licet nos, vel Angelus evangelizet vobis, præterquam evangelizavimus vobis, anathema sit.* Si tuerit conceptus ex revelatione evidenter credibili evidentia imperfecta & relativa tantum, subdist. Non potest prudenter revocari per se, & ratione objecti formalis, C. iterum, Nam actus fidei divinæ est essentialiter verus, nicturque motivo absolute infallibili, & absoluta infallibilitate connexo cum veritate objecti materialis. Non potest prudenter revocari per accidens, & ratione subiecti, cui ad credendum fide divina sufficere potest evidentia credibilitatis, quæ, quia valde imperfecta est, elidi, imò & superari potest per aliam evidentiam cadentem in revelationem existimatam oppositam, N.